

IN NOMINE JESU!
DISPUTATIO THEOLOGICA,
Eaq; Elenctica XXIII.

De

INTERPRETATIONE
SCRIPTURARUM,
DEI O. M. AUXILIO,
UT ET

*Reverenda Fac. Theol. Suffragio, in Regiâ Acad. Aboën-
si examinanda publicè,*

PRÆSIDERE

DN. ENEVALDO SVENONIO, Q. G. A.
S. S. Th. Doct. Prof. Prim. & Ecclesiarum Ur-
bicarum atq; Numensis Pastore.

RESPONDENTE

M. GUSTAVO COLLINIO, Finl. Acad.
Aboensis Depositor.

In Audit. Sup. & Max. ad d. 7. Majj A. M. DC. LXX.

A B O Æ,

Excusa à PETRO HANSONO, Acad. Typ.

1877

THEOLOGICAL

ANNUAL

THEOLOGICAL

ANNUAL

1877

THEOLOGICAL

1877

THEOLOGICAL

ANNUAL

1877

THEOLOGICAL

ANNUAL

THEOLOGICAL

1877

THEOLOGICAL

Ad §. III. *Respondeo* infirmitate suæ sententiæ & evidentiâ nostræ convictum *Masenum* in conscientiâ suâ, concedere nobis etiam illa priora, dum ait: *Demus quoq; & his ipsis nobiscum rationibus pares esse protestantes: adhuc tn. suâ jurè causâ, adversum nos excident*: Instat n. idē, Catholicam Ecclesiam in ultimo ac definitivo judicio formando, an illa quæ à ministris vel Ecclesiâ seu confessione credēda proponuntur, cum S. scripturâ convenient, adeoq; de fide necessaria sint nec ne, multis partibus esse potiorē, etiam quandò solus pontifex pronunciat sententiā. Vel ut format statum controversiæ cap. I. pag. 59:

Queritur; an si privatus quispiam fidelium, hoc format judicium; mea hac sententiâ, vel confessio fidei quam amplector, est conformis scripturæ S. illa v. quam Ecclesia catholica amplectitur difformis est: contraq; hac Ecclesia oppositum suo judicio concludit, talis homo tutò possit suo niti judicio, atq; illud, quod universalis Ecclesia est, deserere? Ad hoc dico. intelligere *Masenum* per hunc privatum hominem, ipsum B. Lutherum, & sibi ipsi è diametro contradicere, dum format talem statum: an si privatus quispiam FIDELIUM hoc judicium instituat, cui tn. tutò niti non possit; si enim fidelis est, & illud quod plurium est deserat, sequitur, quod aut plures isti errent, aut quod privatus iste non sit Fidelis: sed retineamus concessum: Lutherum sc. fidelem fuisse, & plures istos nempe Pseudocatholicos Romanos, meritò deserendos fuisse: adeoq; in tali casu unum quempiam non amplius privatum esse, sed sustinere vices ecclesiæ universalis ad Exemplum Noachi, Eliæ & S. Martyrum ob. temporibus, Dico etiam *B. Masenum* cum suis pontificijs, falsò supponere Fidem consistere saltē in nudâ notitiâ historiæ de Christo & ejus

actis, & qualicunq; his præbito veritatis assensu, quam quippè sine fiducia & applicatione meriti Christi existentem, non multum discrepare à fide diabolorum ipsæ Jacobus testatur c. 2: 19. *Credunt n. diaboli, sed contremiscunt.* Quis n. accuratiorem notitiam rerum sacrarum inter creaturas obtinebit, quàm ipse *ὁ ἀρχων*? Dico γ. Nos eam definiendi in rebus controversis viam ingredi, quam communis in homine naturæ lux & ratio, omnium nationum & judiciorum usus, omnis resp. omnis curia, omnis adeò familia quantumcunq; barbara & inculta monstrat, videlicet quod junctis suffragiis in examine opinionum ad scripturas, contra *Unum Pontificem Romanum*, quando solus ut caput judicat, pronunciamus sententiam, eumq; quamdiu resistit, ut hæreticum *ὡς τὸ Χριστὸν ἀνταρχειμερον* 2. Thes. 2: 4. nostraq; communionem indignam anathematizamus: etenim non agnoscimus nisi unicum caput veræ Ecclesiæ, Christum Jesum: monstruosam n. illam bicipitem vel multicipitem Romanam, qualis hodiè extat, justo zelo repudiamus: unus n. est noster mediator & unus pontifex 1. Tim. 2: 5. Heb. 7: 23. seqq. Dico tandem δ. *πρώτον ψεύδος* hoc est, quod postulat sibi dari *Masenius*, Ecclesiam sc. Romanam esse Apostolicam & verè catholicam, cum tñ. antea invictissimis argumentis demonstravi eandem esse apostaticam, Pseudo-Catholicam, hæreticam, adeoq; ab antiquâ illâ Ecclesiâ Romanâ, qualem Paulus fundavit & post se reliquit, degenerantissimam. Justè E. nos Papam Romanum, ceu puerperam illam infelicem, existimamus & pronuntiamus ceu privatam quandam personam, errabundam & impiam, ab universali Ecclesiâ hoc est, verè Evangelicâ, damnari.

Ad §. IV. & ultimò Respondeo 1. Ad ea, quod nos arguat affectibus carnis erroribusq; facile obnoxios, adeoq; phantasmata nobis pro certitudine persuadere, nimirum *α.* Nimiùm superbe dominari conscientijs nostris, præsumunt adversarij: quod tn. Dei solius proprium esse novit Rex Romano-Catholicus Poloniæ Stephanus, qui tria sibi Deum soli reservasse dixit. *β.* Dixi jam sapius, affectu carnis obrutum cor, non esse præparatum ad meditandum S. scripturam, quamvis distincta sint notitiâ rerum sacrarum & ipsa praxis; sed oportere esse illuminatum à spiritu Dei Psal. 119. quemadmodum etiam pius zelus ab affectu carnis distinctissimus est; juxta illud: *Irascimini & nolite peccare Eph. 4: 26 γ.* Sed ut de adversarijs dicam speciem pietatis habentibus 2. Tim. 3. historiam nota, de Job. Capistrano Monacho Minoritâ, qui à Papâ Nicolao, in Germaniam & alias regiones missus est ad prædicandam obedientiam Romanam: is ut sua doctrinâ (sanctitatis) auctoritatem aliquam faceret, ludos & aleam aliq; ejusmodi civilia exercitia, ut sunt convivium, saltationes &c. prohibuit. Tantam deniq; sibi hâc hypocrisis dignitatem acquisivit, ut à plerûq; pro sancto Dei homine adoraretur, cum tn. nihil sana doctrinâ de Christo, deq; ejus meritâ, de reconciliatione cum patre per Christum, & de regeneratione in Christo per spiritum S. & obedientiam erga Deum &c. teneret. *Func. in Com. Chronol. L. X. not. ad A. Ch. 1453.* hæc ille. Atq; ita didicit à suis *Masenius*: colare culices & deglutire camelos. *δ.* De erroribus multoties respondi, sc. si non hypotheticè ut nos, sed absolutè ab omni errore immunes sint pontificij, utiq; sunt supra Petrum Apostolum à Paulo gravitè reprehensum Gal. 2: 14. quod etiam in Theologiâ pontificiâ absurdum est: Ecclesia univer-

salis quâ & quamdiu talis, non errat, errare tñ. potest quâ particularis est & considerata in actu exercito, ut exempla doceat τὸν πρὸς κείρων. Nos Deo laus, sumus contenti hâc certitudine, quæ sub hypothesi piæ præparationis ad scripturæ meditationem necessariæ, retenta, infallibilis est. Adversarij verò tamdiu dubitabunt de veritate interpretationis scripturæ, quamdiu de gratiâ Dei dubitant. Sed semper fatentur se dubitare de hâc, nisi concilio Trid. contravenire velint. E. semper dubitabunt de illâ ε. De definito sensu quod scribit, nihil est, neq; enim omnes patres consentiunt, sed unus alterum refutat, ut videre est in controversiâ de Melchizedek; neq; pontificij conspirant in ob. clausulis, quid quod *Augustinus Marloratus Lotharingus*, Ecclesiastes Romanensis in Gallia, & monachus, conscripsit declarationem quandam locorum scripturæ difficiliorum, collectam ex libris Lutheranorum & Calvinianorum, ut ex Hist. Eccl. Osiandri cent. 16. L. 171. p. 433, constat, quâ opus non fuisset, si tam securo & infallibilis fuisset provocatio ad hunc definitum verbi Dei sensum in papismo. *Respondeo 11. ad ea quæ infert num. 2. Catholicos sc. amplecti ubiq; magis obvium, clarumq; & usitatum scripturæ sensum, ut ex conf. suâ conatur probare, & statim addit hæc verba Masenius: Unde, si nec parentum traditio, & institutio, nec scriptorum testimonia, nec patrum consensus, nec universalis Ecclesiæ auctoritas, nec ipsa talis doctrina possessio Catholicis subveniret; sed tanquam hericum protestantibus nati, ad eandem scripturam concurrerent, planissima in. pro istis staret sententia. Dico α. si sensus scripturæ est obvjus & clarus; utiq; non est obscura, aut si obscura est, ut o. pontificij criminantur, utiq; ejus*

sensus.

sensus minime obuius & clarus est: oportet E. mendacem esse memorem, ne sibi contradicat & fidem perdat. *Dico β.* Non tam aspiciendum, quid à pluribus sit usitatum, quàm quid à Sp. S. in verbo loquente approbandum: multitudo enim errantium, non pariter errori patrocinium. Neq; verum illud est, quod sensus pontificius sit à patribus usitator. E. gr. Pontificij omnes negant nos justificari & saluari *Solâ fide.* cum tamen *Ambrosius* dicat: *Hoc constitutum est à Deo, ut qui credit in Christum, SALVUS sit, SINE OPERE, SOLA FLIDE, gratis accipiens remissionem peccatorum.* Ut ex confess. Augustinæ Art. vi. constat. Si a. inter nos & pontificios conveniret de hoc primario & fundamentalis articulo fidei, qui est de justificatione & salvatione, facilius nobis superesset reconciliationis spes de residuis. *Dico γ.* quod statim ruit superstructum de traditione parentum, scriptorum testimonijs, patrū consensu, Univ. Eccl. autoritate, doctrinæ possessione, ut taceam quod eodem fundamento nitebantur iudæi in disputatione cum Christo Joh. 8: 33. seqq. Adhæc, antea demonstratum est, doctrinam pontificiam non nisi traditione apostolicâ vel Pauli vel Petri, vel alius apostoli, sed apostaticâ, ubi dictum de antiquitate nostræ doctrinæ & novitate pontificiæ; Testimonia illa scriptorum sunt partim adulterata & malâ fide citata, partim oppidò ἀπίστευτα & falsa, unde quid de consensu patrum iudicandum sit, cuius pronum. Patrum consensum, si necessarius omnino foret ad concipiendam fidem & salutem, quem tñ esse principium fidei sive id statuatur esse vel primarium, vel secundarium, negamus; habemus nobis suffragantem in ob. fidei articulis, ut ex *compendio Theologia patrum*

Domini D. Henrici Echarti nostri, professoris Giessensis publici, impresso Schleusingæ A. Ch. 1609. consistat. In quo ex XII. seculis 80. patres recenset, singulos fidei nostræ articulos magno consensu approbantes, suisq; testimonijs corroborantes, quem omnino vide Maseni & refuta, si vir es. Ut a illustrius appareat, te cum universâ cohorte pontificiâ, talis doctrinæ possessorem malæ fidei esse, universalis Ecclesiæ testimonia in articulo summo de justificatione statim enumerabo, & quidem optimâ conscientiâ & fide. Ideoq; Respondeo III. ad ea quæ infert num. 3. & ultimò. Verba ibidem Masenij hæc sunt sequentia:

3. Deniq; (*attendite quæ centies, pro reducendis ad veritatis agnitionem errantibus indulgeam*) si hætenus nulla esset utriusq; partis in scripturis interpretandis disparitas; tamen adhuc Catholici longè vincerent. Nam ut utring; conceditur: affectus, & intellectus rectè judicantis, in scripturâ controversâ, favere spiritui potius debet, quam carni; quòd animalis homo non percipiat illa quæ spiritus sunt, iam ego universum orbem, ipsosq; adeo protestantes, hæc in re iudices constituam; ut videant, enuncientq;: ultra partium in suâ, ex S. literis haustâ, fidei doctrinâ magis carni addicta sit. Dicant, utrum magis carni faveat, suâ libertate ac iudicio constituere ac despicere omnia, quam Ecclesiæ imperium, iudiciumq; observare, suumq; illi submittere, postquam semel ex S. Literis ipsius infallibilem auctoritatem agnovit? Utrum, statuere, Solâ fide aut fiduciâ in Christum Deo satisfieri, ad hoc, ut justificemur, certoq; salvemur; quàm negare, hoc in adultis secluso bonorum operum, nostrig; simul laboris onere, ac merito, posse? Utrum, discernere quod credenti sibi per Christum remissa peccata esse, satis ad penitentiam sit; an exigere,

gere, ut hæc etiam singulatim, cum adjunctis gravantibus, quantumvis enormia & pudenda sint, sacerdoti exponantur? utrum carni magis patrocinetur, concedere, quòd Christus ita satisfecerit, pro reatu pœna aeterno patri, ut nihil nobis luendum restet; an, quòd hæc nobis satisfactio, citra nostram abstinentiam, afflictionemq; carnis non applicetur? Utrum blandius, Ecclesia pastoribus, Episcopisq; præcipere, ut continentes, etiam inter carnis stimulos sint, ac Paulo similes, uxore etiam, si habeant, dimissâ, curent ea quæ Dei sunt; an ut liberis & uxori dent operam, deq; his solliciti, curent ea qua mundi sunt? utrum carni optabilius, credere, quòd quantumvis omni scelere coinquinatis, modo tantum fidant sibi Christi meritis indulgeri omnia, statim ab ipsâ morte cælum pateat; an quòd debitâ non dum pœna satisfactione præstitâ, alibi luendum sit, inter purgantes flammæ afflictione, quòd hic neglectum est? Hæc aliâq; nostris ego adversarijs dijudicanda offero, ut ipsimet pronuncient, utra magis partium suâ ex s. literis ducta sententiâ, carni & cupiditati lenocinetur: utri ex his animales potius, utri spirituales, qui omnia benè dijudicent, existimandi sint? Unum est, quòd adversum Catholicos pleriq; in ore ferunt. Uni illos homini Romano pontifici, tanquam Deo credere: nam ut primum is de cathedrâ, tanquam universalis Ecclesie doctör, aliquid credendum præscribit, quòd ante hæc etiam de fide non fuit, repente omnes ad credendum obligari. Verùm hoc in casu, & sum. Pontifex, & quilibet fidelis ita progreditur, ut longè securius, quam à protestantibus passim fieri assolet, incedatur. Componamus enim vulgus hominum, qui legendi imperiti, suos audiunt prædicantes, cum Catholicis, qui pontificem novi aliquid (quòd rarum est) de fide decernentem attendunt. Illis utiq; concedent, res credendas à prædicante rectè proponi, & hos rectè apprehendere, ac credere verbo Dei posse.

posse. Talis itaq; predicans cum duo præsset: Primum imperita vulgo exponat, quod sit verbum Dei; secundò eidem sensum verbi Dei, in reb. controversis explicet: in utroq; verò falli ut homo possit: tamen necessariò existimant protestantes idiota ejusmodi satis de salute prospectum esse. Quòd si igitur unus predicantis propositio sufficiens credibilitatis argumentum ad verbum Dei ejusq; sensum acceptandum alicui esse possit; quis catholico prohibeat, ut pontifici, quem novit, nil nisi cum doctorum Ecclesie, sive extra, sive intra concilium, approbatione, atq; examine collationeq; cum S. Scripturâ, sanctisq; patribus factâ, discernere: quemq; non agnoscit, ut privatam hominem, sed legatum & vicarium Christi, atq; universalis Ecclesie, cui præsidet, caput ac vocem, quiq; nunquam hæcenus in ejusmodi pronuntiatis, nisi ab hæreticis, errasse arguatur: imò ex sensu Ecclesie universalis loquens errare non possit; cum illa sit columna & firmamentum veritatis? En quanta hic concurrunt præsidia veritatis, quibus longe certius inducar, ut credam Rom. pontificem mihi verbum Dei, certumq; ejus sensum potius exponere, quam privatam, atq; indoctum sæpè, predicantem. Et si quisq; sibi ex protestantibus audeat spiritum veritatis à Deo promittere; an audebit illam jure aliquo Pontifici Romano derogare, tot sibi titulis præferendo? Planè sani hominis non est, tam manifestis rationibus obluèctari.

Respondeo 1. Quamvis per enormia & mortalia peccata Spiritus S. perturbetur, imò tandem eijcitur atq; fugatur, Gal. 5: 19. 20. 21. 25. Eph. 4: 30. 1. Sam. 16: 14. Nihilominus tamen ὁ ἅγιος Θεὸς & ὁ ἅγιος Βίωσις non sunt res necessariò connexæ: potest enim etiam hæreticus benè agere, quamvis malè doceat; sed tamen quia à viâ salutis errat, manet homo ζῴων ἰκτίων seu animalis, 1. Cor. 2: 14. R. 2. Ponamus, magis carni favere, suo

suo iudicio definire omnia quam observare imperium
 Ecclesiæ, non dum tamen probatum est B. Lutherum
 eâ libertate usum fuisse, ut auctoritatem Ecclesiæ univer-
 salis spreverit, ut paulò post patebit; quamvis amorem Ec-
 clesiæ Romanæ degenerantis milliès à fundatore Paulo, re-
 pudiaverit. *Resp. 3.* Non quæritur, quid nobis appareat ma-
 gis carni addictum nec ne, sed quid spiritui sancto fixum ma-
 neat in verbo loquenti; Abrahamum Patrem credentium &
 quidem adultum fuisse justificatum apud Deum, adeoq; in spe
 salvatum, antequam natus erat filius, quem offerre voluit, Ija-
 cus, quam actionem vocat justificationem coram homini-
 bus *Apost. Jacobus*, c. 2:21. constat ex *Gen. 15:6. Credidit Abra-
 ham Deo, & hoc imputatum est ei ad justitiam.* Conferatur hic
 locus cum *Rom. 4.* ubi vox *λογίζεσθαι* undecim vicibus
 repetitur, justificatio & salvatio nostra soli Fidei adscribitur,
 ut omnis gloria Deum maneat & meritum Christi solum tri-
 umphet *Pl. 115: 1. Esa. 63: 2. solus tarcular calcavi.* conf. *Dan. 9:
 7. 8. 9. Resp. 4.* Alius Articulus pœnitentia est, alius justi-
 ficatio seu salvatio, iste n. requirit contritionem & fidem *Mat.
 11: 28. Apol. Aug. conf. pag. m. 168. Marc. 1: 15.* Hic verò
 solam fidem à parte nostri, *Rom. 4: 6. Eph. 2: 8. 9.* ut nil
 nunc dicam de confessione privatâ, an sufficiat sacerdoti
 exponere peccata in genere & cum Davide fateri ex *Psal. 32:
 6. Confitebar injustitiam meam Domino, & tu remisisti impie-
 tatem delicti mei.* Nec non cum publicano; *Deus esto propitius
 mihi peccatori* *Matth. 5:* an scrupulosè onerare conscientiam
 enumerandis delictis quæ quis non intelligit sed occulta sunt
Psal. 19: 15. Resp. 5. Credimus ita satisfecisse pro reatu pœnæ
 æterno patri Christum, ut nobis satisfactio illa applicetur non
 per nostram abstinenciam aut afflictionem carnis *Luc. 17: 10.
 servi inutiles sumus &c.* sed per solam Dei atq; merè gratu-
 itam imputationem fide apprehensam; mercedem quoq; nos
 reportaturos in cœlo, sed gratuitam: *donum n. vita æterna
 est* *Rom. 6: 23. Resp. 6.* Dic utrum magis carni faveat, an spi-

ritui, uxori adhærere in pio & honesto conjugio, quod in omnibus honorabile est Heb. 13. an vagis urgeri libidinibus? Et utrum spiritui magis placeat, mandato apostolico parere: *Melius est nubere quam uri*, 1. Cor. 7. an eidem contradicere ac contravenire cum Masenio & socijs dicentibus: *Melius est uri quam nubere*. quid n. aliud est, mandare continentiam etiam inter carnis stimulos? ô nimium apostolicam Ecclesiam hodie Romanam, quæ tanto ausu suo fundatori Apostolo Paulo in os ait: *Mentiris*. Resp. 7. Hoc ego potiore jure adversarijs dijudicandum offero, utri ex his animales potius utri spiritualiores sunt, adeoq; beatiores qui fidunt Christi meritis indulgeri omnia statimq; ab ipsâ morte sibi cælum patere cum Latrone in Cruce; an qui de debitâ pœnæ satisfactione præstitâ diffidunt & expectant post mortem afflictionem inter purgantes flammæ cum dubitativis papistis? Resp. 8. Argumentari à credibilitate unius simplicis & veriprædicantis, ad credibilitatem pontificis Romani N. V. C. Ille n. non est privatus aliquis, sed vicem gerit Christi, dicentis: *qui vos audit me audit*: satis n. ad concionandum eruditus est qui verbum Dei purè docet, quod testimonium habet in seipso Luc. 24. 32. succurrunt n. doctiores, Deo laus, ubi opus fuerit refutare adversarios. Hic v. Apostata est imò AntiChristus 2. Tim. 4. 1. 2. 3. 2. Thes. 2. 3. 4. seqq. qui tantum abest ut non erret, aut loquatur ex sensu Ecclesiæ universalis, quæ quatenus *columna & firmamentum veritatis sit*, ante expositum est, nempe *testificatoriè*; ut potius contra illam eandem verè catholicam Ecclesiam, examine collationeq; cum S. scripturâ sanctisq; patribus factâ, decernat. Et quoniam toties, in causa doctrinæ, principio sc. medio & fine, hoc est, sine intermissione provocat *Masenius* cum socijs ad consensum antiquitatis & testimonium patrum, omninò è re veritatis esse arbitror, ad oculum demonstrare in articulo fidei primario qui est de *justificatione & salvatione*, nostram sententiam in scriptis S. patrum Luculentissimis verbis extare; adversam verò pontificiorum, vî contrariorum, in iisdem damnari. Ponatur E. justificationis.

I. Definitio.

Justificatio est remissio peccatorum, ab homine credente in Christum, sine opere, solâ fide gratis accepta. Ambr. in 1. Cor. 1.

II. Causa principalis.

Dignum est, ut per eum fiat remissio, per quem facta est creatio: Et ipse sit largitor gratiæ, qui omnibus fuit autor natura, Greg. in Psal. pœnit.

III. Causa ἀγογγυα μὲν seu impulsiva, nempe gratia

Dei univ.

Ut reus damnetur, inculpabilis est Dei justitia: ut s. reus justificetur, ineffabilis est Dei gratia, Augustin. ad Art. Fals. Resp. 2. Gratia est, quæ gratis datur, non meritis operantis, sed miseratione donantis. Idem Aug. L. de grat. N. T. c. 19.

Gratia dicitur gratis data, non merces reddita, sed VENIÆ gratis collata: ex hoc, quia sine merito hominum misit Deus filium suum, qui nos suo sanguine redemit, Et ad filiationem perduxit Haymo in c. 1. Apoc.

Gratia Dei est Misericordia, quâ sine ullis precedentibus meritis, pœnitentibus tribuit veniam. Greg. in Psal. pœnit. cum fides impetrat justificationem, non GRATIAM Dei aliquid meriti præcedit humani; sed ipsa gratia meretur augeri, ut aucta mereatur perfici, comitante non ducente: pœdissequâ, non præviâ voluntate. Anshelmus in c. 5. ad Rom.

Si gratia est, gratis datur, quid est gratis datur? Gratis constat. Nihil boni fecisti, Et datur tibi remissio peccatorum: Attendantur opera tua, Et inveniuntur mala: si quod debetur, Deus istis operibus redderet, utiq; damnaret: non tibi reddit Deus debitam pœnam, sed donat indebitam gratiam, Aug. in Psal. 31.

Nullum esse hominis meritum in accipiendâ gratiâ ad salutem Paulus apostolus docet, scribens ad Ephesios; Deus, qui dives est misericordiâ, propter nimiam Charitatem suam, quâ dilexit nos, Et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos Christo, cujus gratia estis salvati. Idem Augustin. L. 3. cont. Pelag. jtem in Psal. 30. quare gratia gratis datur, quia me-

rita tua præcesserunt, sed beneficia Dei te prævenerunt.

Item: Gratia, sine quâ, nec infantes, nec etate grandes salvi fieri possunt, non meritis redditur, sed gratis datur: propter quod & gratia vocatur. Idem de Nat. & grat. c. 4. contra pelag.

Quid si meritis de congruo?

Si ullis meritis datur, jam non gratis donatur, sed debita redditur, ac per hoc, non vero nomine Gratia nuncupatur. Idem August. de patient. c. 20.

14. *Causa Meritoria seu materialis sc.*

meritum Christi.

Remissio peccatorum est in sanguine Christi. Chryf. Rom. 3. in Marc.

Mors ejus justificatio est peccatorum Amb. inc. 4. ad Gal.

Crux Christi totius beatitudinis nobis est causa: hæc nos à Cæcitate liberavit erroris, hæc e tenebris reddidit Luci, hæc debellatos quieti sociavit, alienatos Deo conjunxit: hæc longè constitutos, Deo proximos præsentavit; hæc peregrinantes fecit cives: hæc firmamentum pacis, discordiæ amputatio, & honorum omnium abunda largitio. Chryf. inc. 6. Esa.

Vera justitia est Christus, qui nobis ex Deo factus est justitia &c. Basil. L. de div. just. Idem docet Epiph. in Ancorato.

Memorabor justitiæ solius, ipsa n. est mea. nempe factus es mihi tu justitia à Deo. Nunquid mihi verendum est, ne non una ambobus sufficiat? non est pallium breve, quod secundum prophetam non possit operire duos. Justitia tua, justitia in æternum. Bernhard. ferm. 61. in Cant.

In justitiâ tuâ libera me & in TUA justitiâ, non in MEA, quia MEA quid? præcessit iniquitas. Et cum ero justus TUA justitia erit: quia justitia mihi abs te datâ justus ero, & sic erit MEA, ut TUA sit: in eum n. credo, qui justificat impium, ut deputeretur fides mea ad justitiam. Erit & sic justitia TUA MEA, non tn. tanquam propria mea, Aug. super Ps 70.

v. *Causa organica, quæ Fides est, eaq; sola, ut constet hæc doctrinam non esse primùm inventam à B. Luthero,*

ut criminantur pontificij.

Nulla.

Nullâ prorsus re alia liberamur, Nisi per Fidem. Chryf. in c. 8. Mat. jtem; *Non ex operib. sed ex fide salus hominibus eterna præstatur ibidem, nec aliundè salutis remedium, nisi ex Fide,* Philast. in catal. hæref. (μὴ ἐξ ἔργου ἀλλ' ἐκ πίστεως)

Gratia (justificationis) solâ fide apprehenditur, non ex operibus; Jfych. in Lev. c. 14.

Tum valet, cum nihil accesserit ex lege, Chryf. in c. 3. ad Gal. *Ex Fide est justitia citra operi legis.* Epiph. in Ancorato. *Christus in ipsum credentibus, etiam ijs, qui nihil justè egerunt, justitiæ autor est & collator.* Theodul. in c. 5. ad Rom. *Hoc constitutum est à Deo, ut qui credit in Christum, salvus sit sine opere, Solâ fide gratis accipiens remissionem peccatorum.* Ambros. in 1. Chor. 1. similiter in c. 3. & 4. ad Rom. aliquoties repetit exclusivam. Ideoq; confessores Augustani, hunc voluerunt expressè allegare. ad Art. vi.

Per Fidem solummodò efficitur fidelis perfectus. Clemens Alexand. L. 7. Strom.

Deus ex SOLA Fide justificat. Hieronymus in c. 4. & 10. ad Rom.

SOLUM credere, justitia est. Nazianzen. in orat. de mod. in disp.

Non amplius rationibus sed solâ fide opus est. Chryf. in 1. Cor. 1. & porro: *Ex SOLA quippè Fide nos salvavit, idem in c. 2. ad Eph. SOLA Fide, peccatorum remissionem accipimus.* Theodor. in c. 3. ad Rom. jtem: *Non nostrâ sponte credidimus, sed vocati accessimus: & cum accessissemus, non exegit vita puritatem & innocentiam, sed SOLA Fide suscepta condonavit peccata,* Idem in c. 2. ad Eph.

Impium Deus per SOLAM Fidem justificat, non per opera. Primasius Augustini discipulus in c. 4. & 5. ad Rom.

Ipsa Lex nihil profuit ad promissiones Abraham factas: Sed SOLA Fides. Theodul. in c. 4. ad Rom.

Ad remissionem peccatorum SOLA Credulitas sufficit. Fortunatus in expos. Symboli.

At ille (Abraham) credidit, & nudæ Fidei consensus SOLA plenam ad justitiæ & meriti reputata coronam est.

Potest homo sine operibus justificari, etsi foris non exit in opere. Sedulius in c. 3. ad Rom.

Non

Non ex beneficiis, non laboribus, non pensatione, sed ex SOLA GRATIA justificat Deus genus nostrum. Chrylost. Orat. 4. cont. jud.

Ipsa nostra (operum) justitia ad examen divinae justitiae deducta, injustitia est, & sordet in distributione judicis, quod in estimatione fulget operantis. Unde Paulus, cum diceret: nihil mihi conscius sum: protinus adjunxit: sed in hoc non justificatus sum. In omnibus quippe operibus nostris adhuc distributi examinis flagella sunt metuenda, quia & ipsa nostra perfectio culpâ non caret. Greg. in c. 3. Job.

Non operibus justificamur, sed Fide: quoniam carnalis infirmitas, operibus est impedimento. Ambros. de vitâ beatâ.

Impium Deus justificat; non a. per opera, quæ nulla habet: si n. secundum opera, puniendus est, non liberandus. Primasius in c. 4. ad Rom.

Qui sunt beati? non in quib. Deus non invenerit peccatum, nam in omnibus invenit: omnes n. peccaverunt & egent gloriâ Dei. Si & in ob. peccata inveniuntur, remanet ut non sint beati, nisi quorum remissa sunt peccata. Aug. in Psal. 31.

Miseratus Deus genus humanum, cum illud ad explenda legis opera infirmatum vidisset, jam non ex operibus salvare, sed PER GRATIAM hominem voluit. Quæ ex misericordiâ præbetur atq; compassione, & Fide comprehenditur SOLA, non operibus, ut Paulus ad Ephesios habet: alios qui Gratia non erit Gratia. Ilych L. 4. in c. 14. Levit.

Nullus procul dubio præcedentibus meritis salvatur, ne gratia non sit gratia. Aug. de invoc. c. 184.

Gratia est, quâ nullo merito, nulloq; opere salvamur. Anselmus in Epist. ad Phil

Credenti impio in Christum, sine operibus legis reputatur fides ejus ad justitiam. Sedul. in c. 4. ad Rom.

Arbitramur justificari hominem per fidem sine operibus legis. Dicit sufficere Solius Fidei justificationem, ita ut credens quis tantummodo justificetur, etiamsi nihil ab eo operis fuerit expletum. Origenes L. 3. in Ep. ad Rom. Et ne cum papistis, notè assertivè sed dubitativè aut putativè loquatur Apostolus, quasi diceret: *Arbitramur?*

Dicit Apostolus Arbitramur, pro eo quod est, rationibus certis

accedentes putamus, justitiã Fidei, omnem hominem volentem esse participem ejusdem, sine operibus legis justificari. Theodul. in c. 3. Rom.

Abraham non ex operibus justificatus est, sed ex fide. Clem. E. 1. Strom. *Quomodo Abraham credens ex gentibus, per Solam Fidem justificatus est; im ceteri fidem ejus imitantes salvantur.* Sedul. in c. 4. ad Rom. *Non n. Patriarchæ solummodo causã scripta sunt, verum & propter nos, ut exemplo Abraham nobis proposito fideles efficiamur, eundemq; ad modum Fides ejus ad justitiã nobis reputetur.* Theodul. in c. 4. ad Rom.

Abraham non morte ad coronam venit: sed Fide in Deum: alijq; item sancti, Gedeon, Barak, Samson, jephtha, David, Samuel, socij; illorum, non effuso sanguine consummati sunt, sed per fidem justificati: *Athanasius Or. 1. cont. Arian.* LATRO Credidit duntaxat, & justificatus est à Misericordissimo Deo. Atq; hic, ne mihi dixeris, defuisse ei tempus, quo justè viveret, & honesta faceret opera! Neq; n. de hoc contenderim ego, sed illud unum asseverarerim, quod SOLA FIDES per se salvum fecerit. *Chryf. serm. de Fide.*

Quantum ad exemplum attinet, sufficere arbitror illum Latronem, qui cum Christo crucifixus, clamavit ei de cruce: Domine. Nec aliud quicquam describitur boni operis ejus in Evangelijs, sed pro hac Solã Fide ait ei Jesus: Amen dico tibi, hodie mecum eris. Non requisivit Dominus, quid prius operatus esset: nec expectavit quid operis, cum credidisset, expleret: sed SOLA FIDE justificatum, comitemque sibi paradysum ingressus assumpsit. *Orig. L. 3. in Ep. ad Rom.*

Item: Ex nullo legis opere, sed pro solã fide, ait ad illam mulierem: Remittuntur tibi peccata tua, ibid. idem.

Gratis Deus omnia suã pietate concedit, nec cujusquam meritum exigit quid n. meruit Latro, ut sic velocitèr Paradysum introiret? quid publicanus, qui repente de templo, absolutus exivit? Constat E. pro nihilo peccatores salvos fieri, quando certum est, conversionem gratuitã largitate concedi. *Cassiodorus in Psal. 55.*

Una Fides justificat universorum temporum sanctos. *Leo. serm. 14. de Nativ.*

Abraham concupivit videre diem meum, & vidit, & gavisus est: non n. quisquam prater eam fidem, quæ est in Christo Jesu, sive ante ejus incarnationem, sive postea reconciliatus fuit Deo, cum sit ab Apostolo veratissimè definitum: unus Deus & unus mediator, Dei & hominum, homo Christus Jesus. *Aug. in Psal. 104.* Item

Item: Ex unâ eademq; fide, quâ nos vivimus, vixerunt antiqui omnes iusti: nisi quod incarnationem, passionem, resurrectionemq; Christi credes rent illi futuram, quam nos credimus factam. *Idem Aug. L. 3. Cont. duas Ep. pelag.*

Nullum ab Adam hucusq; per naturæ vigorem credimus esse salvatum, nisi dono gratiæ in fide nominis Jesu, quia non est aliud nomen sub cœlo &c. *Maxent. in suâ confess.*

Vides ergo tandem *Maseni*, quod nos interpretemur scripturas, & quidem in summo & fundamentali articulo fidei, non ex spiritu privato, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως ἔγινετο, 2. Pet. 1: 20. sed ex ductu spiritus in scripturâ S. loquentis, τὸ πνεύματος τῆς ἀληθείας μαρτυρήσους περὶ τοῦ Χριστοῦ, Joh. 15: 26. quem verè catholica Ecclesia universis temporibus secuta est, ad quam nos jure optimo, etiam in singulis fidei articulis ubi opus fuerit, ceu testem provocamus; cujus caput est solus Christus, nequaquam v. ad apostaticam Romanam, cujus caput est *Papa*, quippè qui non didicit humilitatem à Christo juxta mandatum ejus Matt. 23: 29. sed superbiam & mendacium à diabolo, talia n. passim spargit emblemmata: Quod *Papæ* attributa sit omnis potestas in regno Christi, *Albert. pig.* quod apud Deum & papam iufficiat pro ratione voluntas, *Joh. Capistr. Mor. nach.* *Papa* sit Rex Regum omnesq; mortales sibi habeat subditos, *Bald.* quod idem consistorium habeat cum Deo, & idem tribunal cum Christo, quodq; sit quoddam numen, quasi visibilem Deum præ se ferens, *Ludovicus Gomes.* Quod à *papa* ne ad Deum quidem appellari possit, quod major sit *Paulo*, & *Petro* in administratione æqualis, *Anton. de Rosell.* Quod *Papa* possit angelis mandare ut universum purgatorium expurgent. Quod *caesarea* *M. tas* sit *ferra* per se iners & instrumentum inutile, nisi trahatur à *papa*. quod *imperator Romanus* teneatur *papæ* ad mensam inservire: si equitare velit, frenum equi & stapedam alteram tenere: si in sella portari malit, manum per aliquot gressus admovere &c. *Id. videre est apud Joh. Volf. T. 1. Lect. mem.* Hæcine est discere à Christo magis esse & humilem corde? *Julius Pa. pa* patiebatur sibi acclamari publicè in concilio Romano: Tu es omnia, omnis potestas tibi data est in cœlo & in terrâ. Quid? quod *Alexander III. papa*; *imperatorem Fridericum Barbarossam* publicè Venetis pedibus calcavit, non àlicè interpretatus verba *Pl. 91: 13.* super aspidem & basiliscum ambulabis &c. Hæc inquam est insolentia hominis illius nequam, filij perditionis, qui sese opponit & effert super omne quod Deus dicitur, adeo ut in templo Dei tanquam Deus sedeat, præ se ferens se esse Deum, quem tu, ô Domine Jesu confice spiritu oris tui, & illustri tuo adventu destrue! 2. Thef. 2: 3, 4, 8. Tantum, per Dei gratiam, de scripturâ S. contra pontificios, imprimisq; de eisdem interpretatione contra hodiernum *Masenum Jesuitam coloniensem*, hæc vice scriptum & dictum esto. Gloria Soli Deo, nobis confusio faciei, Dan. 9: 8! J M M A N U E L!